

О. Л. Дженджеро, к.п.н., доцент

О. М. Воєділова, к.п.н., доцент

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна)*

ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Швидкі зміни сучасності вимагають від людини нових знань, умінь і навичок для успішної професійної діяльності. Маємо ситуацію, коли в кишені кожного – терабайти готового знання, яке не працює на особу, а так і залишається загальною інформацією, обсяги якої лише дезорієнтують.

Натомість сучасні компанії відчують гострий дефіцит у кваліфікованих кадрах або кадрах, здатних швидко перенавчатися, розвиватися. Сьогодні гостро постає проблема ефективності працівників, яка, водночас, залежить від їхнього вміння швидко вчитися, працювати в команді, комунікувати та розвитку інших необхідних soft skills. Беззаперечно, курси «прокачки» працівників можна влаштовувати на підприємствах — це повинно позитивно вплинути на продуктивність праці робітників у компаніях. Водночас більш доцільним, з економічної точки зору, вважаємо формування необхідних hard skills та soft skills ще зі студентської лави, коли молоді люди опановують професію і мають час на безпосереднє навчання та саморозвиток.

Щороку українські ЗВО випускають майже пів мільйона студентів. За даними аналітичного центру Cedos, студенти стають все більш незадоволеними рівнем вищої освіти та обирають навчання за кордоном: так, станом на 2017/18 навч. роки кількість українських студентів за кордоном зросла більше ніж утричі — з 24 104 до 77 424 осіб [1].

На жаль, Україна в таких умовах втрачає потенційну робочу силу. Ті ж випускники школи, які залишаються навчатися у вітчизняних ЗВО, усе частіше нарікають на низьку якість навчання і невідповідність його вимогам роботодавців.

Необхідність змін є очевидною для всіх — викладачів, студентів, батьків, роботодавців.

Модернізацію вищої освіти вбачаємо в оновленні освітнього середовища, яке уможливить інструктування сучасних затребуваних навичок soft skills у професійну компетенцію викладачів вищої школи та інших зацікавлених осіб, зокрема студентів, молодих спеціалістів, абітурієнтів.

Освіта сьогодні потребує революційних змін, на здійснення яких на рівні держави потрібні роки: реформування освіти відбувається повільно, через вказівки, накази, програми, закони, тобто «зверху», що викликає супротив, формалізм, критику освітян, небажання змінюватися відповідно до теперішніх вимог. Тому на часі — створення альтернативних освітніх осередків, які допомагатимуть осучаснити наявні компетенції фахівця й набути новітні.

Принагідно зауважимо, що за останні кілька років все ж відбулися певні зрушення в цій галузі завдяки зусиллям активних освітян. В Україні з'явилися інноваційні освітні проєкти — мережа EdCamp, заходи від «Іншої освіти», Саміт освітніх позитивних змін, Innovative teacher days, Освітні майстерні тощо. Їх мета — подолати, переорієнтувати вчительське інертне «совкове» мислення на європейське, або «новоукраїнське» не лише через зміст програм НУШ (Нова Українська Школа), а й шляхом зміни парадигм мислення, свідомості освітян. Проте ці інноваційні проєкти орієнтовані лише на вчителів загальноосвітніх шкіл.

Усередині формальної вищої освіти в Україні криза поглиблюється. Досі переважає підхід, за якого домінує передавання знань. В Україні кілька сотень закладів вищої освіти, які щороку випускають фахівців різних профілів, проте роботодавці відчувають брак кваліфікованих кадрів. Сьогодні вже не достатньо бути гарним фахівцем — треба бути здатним до самоосвіти, гнучким, готовим змінюватися, працювати в команді, розпоряджатися великими обсягами інформації тощо. Про необхідність якісних змін у вищій освіті першими заговорили в бізнесі, зокрема ІТ-галузі. Щоб випускник був кросфункціональним, викладачі, особливо технічних спеціальностей, мають використовувати інноваційні методи й підходи в роботі зі студентами, тим самим підвищуючи їх зацікавленість у навчанні. На сьогодні в Україні діє практика обов'язкового проходження викладачами курсів підвищення кваліфікації в установах, засвідчених Міністерством освіти і науки України (108 год.). Проте часто ці курси застарілі й суто формальні. Система, що має оновлювати освіту, її консервує. Більшість із запропонованих аналогічних курсів у зарубіжних ЗВО — це скоріше туристичні тури, ніж реальні освітні практики.

Переконані, що викладачі закладів вищої освіти потребують сучасних знань і інструментів, адже саме вони передають в маси знання, уміння, навички, а традиційні курси підвищення кваліфікації давно перетворилися на формальність. Оновлюючи підходи, на наш погляд, варто спиратися на концепцію «life long learning» (навчання впродовж життя), одним з важливих вимірів якої вважаємо усвідомлення того, що в майбутньому швидкість змін лише зростатиме і тому знадобиться не лише базова освіта, але й навчання впродовж життя. Деякі професії з часом зникатимуть, а людям доведеться перекваліфіковуватись, тобто отримувати нові знання та навички.

На часі розвиток так званих «м'яких навичок» і у студентів усіх спеціальностей, адже вища освіта в Україні ще не виробила концепції щодо їх обов'язковості для конкурентоспроможності своїх випускників. Просвітницька робота з абітурієнтами в рамках комплексних заходів з підвищення якості освіти сприятиме профорієнтації, усвідомленому вибору професії й особистісному розвитку.

Отже, вища освіта, особливо технічна, потребує компетентнісного підходу, не обмеженого суто науковими компетенціями й розвитком hard skills. На часі справжнє, а не формальне підвищення якості освіти, ініційоване «знизу» і яке передбачає залучення всіх сторін освітнього процесу — студентів, викладачів, роботодавців — до співпраці, впливу на свідомість через потужну і продуману

систему тренінгів, інновацій, воркшопів, нетворкінгу, створення територій креативного розвитку (креаторій) тощо. Такий напрям підвищення якості освіти в підготовці майбутніх фахівців, затребуваних на ринку праці, на наш погляд, є кінцевою, економічно виправданою метою.

Список використаних джерел

1. Стадний Є. (2019) Українське студентство за кордоном: дані до 2017/18 навчального року. CEDOS. Аналітичний центр. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/ukrainske-studentstvo-za-kordonom-dani-do-201718-navchalnoho-roku>.

М. В. Дубина, д.е.н, доцент

О. О. Тарасенко, к.е.н

Чернігівський національний технологічний університет

(м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Розбудова системи вищої освіти в країні є однією з умов підвищення темпів її економічного розвитку, формування національного інноваційного потенціалу, зростання рівня людського капіталу та активізації процесів його капіталізації. Саме наявність якісної вищої освіти дозволяє виявити талановитих, креативних та спроможних до наукової діяльності осіб і при забезпеченні належних умов для їх роботи залучити їх до розробки нових, інноваційних технологій.

Варто розуміти, що вища освіта у будь-якій країні є динамічно розвиваючою системою, функціонування якої об'єктивно залежить від низки чинників, серед яких на сьогодні найбільший вплив здійснюють процеси діджиталізації. Цифровізація досить швидко стала загальним трендом розвитку не лише окремих сфер суспільства або галузей економіки, а є ключовим вектором подальшого розвитку як окремих країн, так і світової економіки в цілому.

На сьогодні дуже є показовими приклади проникнення процесів діджиталізації в сферу вищої освіти. Насамперед, варто зауважити, що являючи собою ту складову суспільства, існування якої покликано надавати нові знання населенню та формувати нові кадри для національного господарства, вища освіта тривалий час залишалася досить консервативною за своїм змістом сферою. Проте, сучасні технології, їх значний потенціал використання, призвели до швидкої трансформації даної сфери. Активне використання потенціалу діджиталізації дозволило створити нові інноваційні технології у сфері освіти та поступово їх впроваджувати у життя. На сьогодні вже кожний викладач, студент та науковець у сфері вищої освіти відчуває такі процеси у власній діяльності.